

Projekt

z dnia

**INFORMACJA NT. REALIZACJI W 2018 ROKU W MIEŚCIE OPOLU
PROGRAMÓW POLITYKI ZDROWOTNEJ**

Polityka zdrowotna jest integralną częścią całościowej polityki społecznej państwa, gdyż między jakością życia a stanem zdrowia społeczeństwa istnieje ścisły związek. Jest to dziedzina, która ma na celu kreowanie działań służących poprawie stanu zdrowia, zaspokojeniu potrzeb zdrowotnych i udzielaniu świadczeń zdrowotnych.

Naczelną zasadą polityki zdrowotnej jest zapobieganie powstawaniu chorób, dążenie do ich wczesnego rozpoznawania, co umożliwia leczenie, zapobieganie i hamowanie postępu choroby oraz promocja zdrowia, która ma zapewnić dobry stan fizyczny i psychiczny człowieka, wydłużyć przeciętny okres jego życia oraz poprawić jego jakość.

Definicja zdrowia według Światowej Organizacji Zdrowia to możliwość prowadzenia produktywnego, sensownego i twórczego życia zarówno w sferze społecznej, jak i ekonomicznej, samodzielność i sprawność życia trwającego jak najdłużej bez choroby i dolegliwości. Zdrowie jest pełnym dobrostanem fizycznym, psychicznym i społecznym, a nie wyłącznie brakiem choroby. Tak rozumiana definicja podkreśla więc następujące aspekty zdrowia: po pierwsze – zdrowie jest stanem pozytywnym człowieka, po drugie – ma ono charakter wielowymiarowy (wieloaspektowy). Dlatego też, we wszystkich okresach życia dbanie o zdrowie to:

- ochrona i utrzymywanie zdrowia – zapobieganie chorobom,
- doskonalenie zdrowia – umacnianie oraz zwiększanie jego potencjału,
- przywracanie zdrowia – w przypadku choroby leczenie i rehabilitacja.

Zdrowie człowieka zależy od wielu różnorodnych, wzajemnie powiązanych czynników, wśród których wyróżnia się cztery główne grupy:

- styl życia – 50 %,
- środowisko fizyczne i społeczne życia, pracy i nauki – 20 %,
- czynniki genetyczne – 20 %,
- ochrona zdrowia – 10 %.

Niezależnie od tego, jak kształtuje się udział poszczególnych czynników w uwarunkowaniu zdrowia, niezwykle wysoka jest pozycja stylu życia (zachowań zdrowotnych), który w największym stopniu determinuje zdrowie. Należy jednak podkreślić, że nawet najbardziej świadome osoby nie są w stanie same w pełni ochronić, utrzymać i doskonalić swojego zdrowia. Konieczne są działania wspomagające, stanowiące wyzwanie dla decydentów, zarządzających na różnych poziomach i w różnych organizacjach, do budowania odpowiedniej polityki zdrowotnej dla ułatwienia dokonywania wyborów sprzyjających zdrowiu.

Szczególna rola samorządu w tym zakresie polega na prowadzeniu lokalnej polityki zdrowotnej mającej na celu zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej poprzez realizację m.in. programów polityki zdrowotnej.

Programy polityki zdrowotnej to zaplanowane i zamierzone działania z zakresu opieki zdrowotnej, które są oceniane jako skuteczne, bezpieczne i uzasadnione. Umożliwiają osiągnięcie w określonym terminie założonych celów polegających na wykrywaniu i zrealizowaniu określonych potrzeb zdrowotnych oraz poprawie stanu zdrowia osób, do których są skierowane.

Od 2017 r. jednostka samorządu terytorialnego o liczbie mieszkańców przekraczającej 5 tysięcy, zgodnie z zapisami art. 48d ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1510 z późn. zm.), może ubiegać się o uzyskanie z Narodowego Funduszu Zdrowia dofinansowania do realizowanych przez siebie programów polityki zdrowotnej w kwocie nieprzekraczającej 40% środków wydatkowanych na ich realizację. Miasto Opole z możliwości tej co roku skutecznie korzysta.

Ogółem na realizację programów polityki zdrowotnej w mieście Opolu w 2018 roku wydatkowano z budżetu miasta Opola środki w wysokości **429.980,00 zł** (w tym środki w wysokości 151.824,00 zł pozyskane na ten cel z Narodowego Funduszu Zdrowia).

Łącznie w programach polityki zdrowotnej uczestniczyło **7.248** mieszkańców miasta Opola.

Realizowane i finansowane przez miasto Opole w 2018 roku programy polityki zdrowotnej wypełniały lukę w funkcjonującym obecnie systemie opieki zdrowotnej. Znacząca większość świadczeń oferowanych w ramach tych programów wciąż nie jest ujęta w wykazie świadczeń gwarantowanych finansowanych z budżetu państwa, a także nie jest realizowana w ramach programów zdrowotnych Narodowego Funduszu Zdrowia lub programów polityki zdrowotnej Ministerstwa Zdrowia.

W mieście Opolu w 2018 roku realizowano następujące programy polityki zdrowotnej:

1. Program profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy

Osteoporoza jest metaboliczną chorobą kości charakteryzującą się zmniejszeniem masy kostnej, upośledzeniem mikrostruktury tkanki kostnej i w konsekwencji obniżeniem wytrzymałości mechanicznej na obciążenia i urazy, a więc zwiększeniem podatności na złamania. Choroba ta w ciągu ostatnich lat stała się problemem społecznym, jest ona jednym z najczęstszych schorzeń w populacji dorosłych. Jest trzecią, po chorobach układu krążenia i chorobach nowotworowych, przyczyną śmierci osób w podeszłym wieku. Z szacunków wynika, że w Polsce w 2035 r. będzie żyło około 3,5 mln osób ze złamaniem osteoporotycznym - o ponad 30% więcej niż w 2008 r. Po złamaniu kości szyjki udowej u osób w podeszłym wieku, po roku na skutek powikłań umiera ponad jedna piąta pacjentów. Połowa chorych, którzy przeżyją krytyczny rok, pozostaje niepełnosprawna.

Od 2011 r. miasto Opole finansuje każdego roku badania w kierunku wczesnego wykrywania osteoporozy u swoich mieszkańców. Program profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy został pozytywnie zaopiniowany przez Agencję Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji w Warszawie, a także Konsultantów Wojewódzkich dla Województwa Opolskiego w dziedzinie geriatрії, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, a także w dziedzinie reumatologii.

W ramach realizacji Programu szacowano 10-letnie ryzyko złamania kości metodą FRAX u kobiet od 65 roku życia i mężczyzn od 70 roku życia. Pacjent wypełniał ankietę mającą na celu rozpoznanie czynników ryzyka wystąpienia u niego osteoporozy. Dane zawarte w ankiecie oraz wskaźnik T-score BMD szyjki kości udowej służyły do obliczenia 10-letniego ryzyka złamania kości. W przypadku wysokiego ryzyka złamań wykonywane było badanie densytometryczne. Po badaniu pacjent otrzymywał jego opis wraz z wnioskami, a także informację o parametrach uwapnienia badanych elementów kośćca. W oparciu o stwierdzone zagrożenie złamania kości zalecana była dalsza kwalifikacja do badań densytometrycznych w kolejnych latach. W przypadku nieprawidłowego wyniku badania zalecana była również konsultacja u lekarza POZ w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Ponadto, w ramach Programu, przeprowadzano działania edukacyjne mające na celu podniesienie świadomości zdrowotnej osób uczestniczących w Programie na temat osteoporozy i jej skutków, jak również kształtowania u nich właściwych postaw prozdrowotnych oraz rozwijania prawidłowych nawyków żywieniowych eliminujących ryzyko zachorowania na osteoporozę. Każda osoba biorąca udział w Programie otrzymała również stosowne ulotki informacyjno-edukacyjne dotyczące osteoporozy i jej zapobiegania.

Na realizację Programu w 2018 r. wydatkowano środki finansowe w wysokości **160.420,00 zł** (w tym kwota 60.000,00 zł pozyskana z Narodowego Funduszu Zdrowia na ten cel).

Program był realizowany przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Centrum” w Opolu przy ul. Budowlanych 4.

Realizację Programu profilaktyki i wczesnego wykrywania osteoporozy na przestrzeni lat 2011-2018 obrazuje poniższa tabela:

Rok	Liczba osób objętych programem	Liczba osób, u których rozpoznano osteoporozę	Liczba osób, u których wykryto osteopenię	Liczba osób z wynikiem prawidłowym	Liczba osób skierowanych do dalszej diagnostyki i leczenia osteoporozy w poradni specjalistycznej	Liczba osób do leczenia profilaktycznego	Wydatkowane środki (zł)
2011	3.333	210	1.206	1.917	210	1.206	199.980,00
2012	3.203	77	991	2.135	149	934	256.240,00
2013	2.700	71	862	1.767	109	830	216.000,00
2014	2.535	37	810	1.688	39	808	202.800,00
2015	3.187	93	1.090	2.004	285	924	254.960,00
2016	3.187	50	1.135	2.002	119	1.074	254.960,00
2017	1.958	43	708	1.188	62	708	148.520,00
2018	2.074	55	708	1.305	61	708	160.420,00
Razem	22.177	636	7.510	14.006	1.034	7.192	1.693.880,00

W ramach Programu w 2018 r. przebadano **2.074 osoby**. Łącznie nieprawidłowości wykryto u 769 osób, co stanowi 37% wszystkich przebadanych osób.

Od 2017 r. zgodnie z wytycznymi Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji w Warszawie podniesiona została dolna granica wiekowa kwalifikująca do wzięcia udziału w Programie z 55 na 65 lat u kobiet oraz z 60 na 70 lat u mężczyzn (zgodnie z opinią AOTMiT kobiety w wieku poniżej 65 lat i mężczyźni w wieku poniżej 70 lat bez żadnych klinicznych czynników złamania głównych kości nie mają wskazań do badania w kierunku osteoporozy).

Zmiana dolnej granicy wiekowej osób kwalifikujących się do udziału w Programie miała znaczący wpływ na zgłaszalność osób do udziału w Programie w latach 2017-2018.

2. Program szczepień profilaktycznych osób od 65 roku życia przeciwko grypie

Grypa jest chorobą zakaźną układu oddechowego wywołaną przez zakażenie wirusem grypy. Przenosi się on między ludźmi drogą kropelkową np. podczas kichania lub kaszlu. U chorej osoby wydalenie wirusów rozpoczyna się najczęściej w przeddzień pojawienia się pierwszych objawów i może utrzymywać się przez kolejne 5-10 dni. Stąd właśnie rozprzestrzenianie się grypy jest takie szybkie. Każdego roku w okresie jesieni i zimy w Polsce zapada na nią od kilkuset tysięcy do kilku milionów osób. W dużej części przypadków mogą występować powikłania łącznie z przypadkami zgonu. Grypa z uwagi na wielorakość objawów często mylona jest z przeziębieniem lub innymi infekcjami dróg oddechowych, co powoduje, że jest często lekceważona, a przez to niebezpieczna.

Zachorowania na grypę pociągają za sobą też duże koszty społeczne, m.in. zwolnienia lekarskie. Taniej się jest zaszczepić i nie chorować albo zachorować lekko, niż potem zachorować na grypę i wydać na lekarstwa trzy razy więcej, a przy powikłaniach nawet kilkanaście razy więcej. Osoby od 65 roku życia mają w szczególności osłabione mechanizmy obronne organizmu, zatem infekcja spowodowana przez wirus grypy wraz z późniejszymi powikłaniami może nawet zakończyć się u nich zgonem.

Skuteczność szczepień przeciwko grypie w grupie osób w podeszłym wieku, według wytycznych praktyki klinicznej, uważana jest za dowiedzioną, a korzyści przeważają nad potencjalnym ryzykiem związanym z podawaniem szczepionki. Szczepienia przeciwko grypie znajdują się w grupie szczepień zalecanych, ale niefinansowanych ze środków budżetu państwa.

Od 2017 r. miasto Opole finansuje Program szczepień profilaktycznych osób od 65 roku życia przeciwko grypie. Program został pozytywnie zaopiniowany przez Agencję Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji w Warszawie, a także Konsultantów Wojewódzkich dla Województwa Opolskiego w dziedzinie chorób zakaźnych, geriatrii oraz medycyny rodzinnej.

Głównym celem Programu jest obniżenie zachorowalności i umieralności z powodu grypy i związanych z nią powikłań.

Na realizację Programu w 2018 r. wydatkowano środki finansowe w wysokości **140.000,00 zł** (w tym kwota 56.000,00 zł pozyskana z Narodowego Funduszu Zdrowia na ten cel).

W 2018 r. z bezpłatnych szczepień profilaktycznych mogli skorzystać mieszkańcy miasta Opola od 65 roku życia. W pierwszej kolejności szczepieniami zostali objęci wszyscy wyrażający chęć na takie szczepienie oraz nie mający przeciwwskazań medycznych do jego wykonania podopieczni domów pomocy społecznej oraz zakładów opiekuńczo-leczniczych z terenu miasta Opola.

Realizatorem Programu był Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Centrum” w Opolu przy ul. Kościuszki 2, a podwykonawcami byli: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Śródmieście” w Opolu przy ul. Waryńskiego 30 oraz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zaodrże” w Opolu przy ul. Licealnej 18.

Realizację Programu profilaktyki szczepień profilaktycznych osób od 65 roku życia przeciwko grypie w latach 2017-2018 obrazuje poniższa tabela:

Rok	Liczba zaszczepionych osób	Kwota wydatkowanych środków (zł)
2017	1.149	62.040,00
2018	2.224	140.000,00
Razem	3.373	202.040,00

W ramach Programu w 2018 r. zaszczepiono łącznie **2.224 seniorów**.

3. Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych

Pneumokok (*Streptococcus pneumoniae*) jest bardzo rozpowszechnionym patogenem wywołującym zakażenia zarówno u dzieci, jak i dorosłych. Jest jedną z głównych przyczyn wywołujących zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych u dzieci i odpowiada za największą ilość zgonów oraz powikłań neurologicznych w przebiegu tych zakażeń. Bakteria ta jest również główną przyczyną zakażeń inwazyjnych u dzieci, innych niż zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, takich jak zapalenie płuc, posocznica (sepsa) oraz zakażenia nieinwazyjne – zapalenie ucha u niemowląt i zapalenie zatok u dzieci starszych.

Bakterie są przenoszone drogą kropelkową, a źródło zakażenia stanowi nosiciel. Największy odsetek nosicielstwa, bo aż 80-98%, występuje u małych dzieci od 6 miesiąca do 5 roku życia. Dzieci te, ze względu na niedojrzały układ immunologiczny, są szczególnie narażone na zachorowanie, a przebywanie w żłobku, przedszkolu, placówce opiekuńczo-wychowawczej, pora roku (sezon zimowy i wiosenny), nawracające zakażenia wirusowe dróg oddechowych, wcześniejsza antybiotykoterapia, złe warunki socjalne czy narażenie na dym tytoniowy potęguje to zagrożenie.

Światowa Organizacja Zdrowia alarmuje, że zakażenia pneumokokowe są jednym z najpoważniejszych problemów epidemiologicznych naszych czasów i jedną z głównych przyczyn zachorowalności i umieralności dzieci. Szacuje się, iż w wyniku chorób pneumokokowych, co roku umiera od 700.000 do 1.000.000 dzieci na świecie.

Od 2015 r. miasto Opole finansuje Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych. Program został pozytywnie zaopiniowany przez Agencję Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji w Warszawie, a także Konsultanta Wojewódzkiego w dziedzinie pediatrii oraz Konsultanta Wojewódzkiego w dziedzinie chorób zakaźnych dla Województwa Opolskiego.

Celem programu jest zmniejszenie zachorowalności i umieralności z powodu inwazyjnej choroby pneumokokowej, redukcja nosicielstwa oraz lekooporności w całej populacji objętej Programem.

W 2018 r. z bezpłatnych szczepień profilaktycznych mogły skorzystać dzieci (z wyłączeniem tych, u których pełny cykl szczepień został wcześniej sfinansowany ze środków budżetu państwa):

- uczęszczające do publicznych i niepublicznych żłobków na terenie miasta Opola urodzone przed dniem 1 stycznia 2017 r.,

- którym rozpoczęto aplikowanie tej szczepionki w latach 2015-2017 (kontynuacja podawania kolejnych dawek szczepionki według przyjętego schematu zgodnego ze wskazaniami producenta szczepionki).

W ramach realizacji Programu rozesłano do dyrektorów żłobków publicznych i niepublicznych plakaty zapraszające do wzięcia udziału w programie szczepień przeciwko pneumokokom w celu rozpropagowania informacji wśród rodziców. Kontynuowany był bezpośredni kontakt z rodzicami/opiekunami dzieci objętych programem szczepień w celu rejestracji kolejnych dawek szczepionki. Dodatkowo rodzice mogli umówić dzieci na szczepienie za pośrednictwem numeru telefonu infolinii lub osobiście w przychodni.

Na realizację Programu w 2018 r. wydatkowano środki finansowe w wysokości **7.840,00 zł** (w tym kwota 3.136,00 zł pozyskana z Narodowego Funduszu Zdrowia na ten cel).

Program był realizowany przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Centrum” w Opolu przy ul. Kościuszki 2.

Realizację Programu profilaktyki zakażeń pneumokokowych na przestrzeni lat 2015-2018 obrazuje poniższa tabela:

Rok	Liczba zaszczepionych dzieci	Kwota wydatkowanych środków (zł)
2015	397	157.000,00
2016	259	135.234,08
2017	181	48.416,90
2018	27	7.840,00
Razem	864	348.490,98

W ramach Programu w 2018 r. zaszczepiono łącznie **27 dzieci**.

Program w 2018 r. w naturalny sposób uległ wygaszeniu, ponieważ wszystkie dzieci urodzone od dnia 1 stycznia 2017 r. są już objęte szczepieniami przeciwko pneumokokom w ramach szczepień obowiązkowych finansowanych z budżetu państwa.

W 2018 r. miasto Opole finansowało wyłącznie podawanie kolejnych dawek szczepionki jeszcze tylko u tych dzieci, które urodziły się przed 1 stycznia 2017 r. i którym w poprzednich latach realizacji Programu podana została pierwsza dawka tej szczepionki.

Rok 2018 był ostatnim rokiem realizacji i finansowania tego Programu z budżetu miasta Opola.

4. Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV)

Rak szyjki macicy jest pierwszym nowotworem, dla którego naukowcy zidentyfikowali niezbędny czynnik sprawczy – długotrwałe zakażenie wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) i choć samo zakażenie nie musi prowadzić do zmian chorobowych – to bez obecności wirusa HPV rak szyjki macicy nie rozwinie się.

Rak szyjki macicy atakuje cicho i powoli. Średni czas rozwoju choroby wynosi od 5 do 10 lat. Przez wiele lat choroba rozwija się niemal bezobjawowo. Dlatego kobiety często zbyt późno zjawiają się u lekarza, a choroba ta w Polsce zbiera tragiczne żniwo.

Spośród ponad stu typów wirusa HPV kilka jest naprawdę niebezpiecznych. Są to wirusy tak zwanego wysokiego ryzyka onkogennego (np. typ 16 i 18). Zakażenie tymi typami HPV często jest długotrwałe – w tym czasie wirus mnoży się w obrębie komórek nabłonka szyjki macicy nie dając żadnych niepokojących objawów. Pomimo skrytego przebiegu zakażenia, może ono prowadzić do rozwoju zmian przedrakowych, a ostatecznie, także raka szyjki macicy. W skali całego świata rak szyjki macicy jest drugim, co do częstości rakiem, który dotyka kobiety i drugą, co do częstości przyczyną zgonów wśród kobiet z powodu raka.

Prawie 80% przypadków raka szyjki macicy dotyczy krajów rozwijających się. Globalnie, co roku notuje się około 500.000 nowych zachorowań, a około 300.000 kobiet umiera z powodu raka szyjki macicy. Szacuje się, że na świecie liczba kobiet chorych na raka szyjki macicy sięga 1,4 miliona. W Polsce zapada na ten typ raka ponad 3.600 kobiet rocznie, z czego umiera co roku około 2.000 - jest to jeden z najwyższych wskaźników w Europie (9,4/100 000).

Od 2009 r. miasto Opole finansuje każdego roku Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV). Program został pozytywnie zaopiniowany przez Agencję Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji w Warszawie, a także Konsultanta Wojewódzkiego w dziedzinie ginekologii onkologicznej oraz Konsultanta Wojewódzkiego w dziedzinie położnictwa i ginekologii dla Województwa Opolskiego.

Cel Programu jest zgodny z celem Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem oraz opartego na nim Narodowego Programu Zwalczania Chorób Nowotworowych, jak również Narodowego Programu Zdrowia określającego priorytety działań w obszarze zdrowia na terenie Polski.

Na realizację Programu w 2018 r. wydatkowano środki finansowe w wysokości **81.720,00 zł** (w tym kwota 32.688,00 zł pozyskana z Narodowego Funduszu Zdrowia na ten cel).

Z bezpłatnych szczepień profilaktycznych mogły skorzystać dziewczęta urodzone w 2006 r. (12-latki):

- uczęszczające do szkół na terenie miasta Opola,
- zameldowane w mieście Opolu i uczęszczające do szkół poza terenem miasta Opola.

Program był realizowany przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Centrum” w Opolu przy ul. Kościuszki 2.

Realizację Programu profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) na przestrzeni lat 2009 - 2018 obrazuje poniższa tabela:

Rok	Liczba dziewcząt kwalifikujących się do programu	Liczba zaszczepionych dziewcząt	Wyszczepialność na poziomie	Kwota wydatkowanych środków (zł)
2009	510	483	95%	445 291,64
2010	458	352	77%	317 894,85
2011	413	353	85%	217 268,61
2012	431	363	84%	155 073,02
2013	440	352	80%	156 000,00
2014	417	335	80%	143 000,00
2015	426	350	82%	120 000,00
2016	427	243	57%	82 000,00
2017	489	244	50%	87.840,00
2018	533	227	43%	81.720,00
Razem	4.544	3.302	73 %	1.806.088,12

W ramach Programu w 2018 r. zaszczepiono łącznie **227 dziewcząt**, co stanowi 43% populacji kwalifikującej się do szczepienia.

Coraz niższa z roku na rok wyszczepialność w ramach Programu wynika z coraz większej liczby rodziców, którzy nie wyrażają zgody na szczepienie swojego dziecka. Jest to wynikiem zarówno światopoglądu rodziców, jak również zasłyszanych informacji na temat szkodliwości szczepień rozpowszechnianych masowo przez ruchy antyszczepionkowe.

5. Program zapobiegania próchnicy i chorobom dziąseł u dzieci w wieku przedszkolnym pn. „Biały ząbek”

Próchnica zębów należy do najbardziej rozpowszechnionych chorób w populacji dzieci i młodzieży. W krajach wysoko rozwiniętych od blisko 30 lat obserwuje się spadek częstotliwości występowania próchnicy u dzieci i młodzieży wskutek intensywnie prowadzonej edukacji całego społeczeństwa. W Polsce nie udało się dotąd znacząco obniżyć zapadalności na próchnicę, szczególnie wśród dzieci w wieku przedszkolnym. U dzieci przedwczesna utrata uzębienia mlecznego powoduje wzrost ryzyka nieprawidłowego rozwoju kości szczęki i powstanie różnego rodzaju wad zgryzu. Zęby z próchnicą uznawane są za istotne źródło infekcji dla całego organizmu. Ubytki próchnicowe stanowią poważne zagrożenie dla zdrowia ze względu na znaczne obciążenia bakteryjne. Zły stan zdrowia jamy ustnej osób dorosłych jest konsekwencją zaniedbań w dzieciństwie.

Program miał na celu zapobieganie próchnicy zębów i chorobom dziąseł wśród dzieci z roczników 2012 i 2013 uczęszczających do publicznych i niepublicznych przedszkoli na

terenie miasta Opola. Celem Programu było nie tylko przekazanie wiedzy na temat doskonalenia ochrony zdrowia, ale przede wszystkim wyrobienie prozdrowotnych nawyków.

W ramach Programu kształtowano u dzieci w wieku przedszkolnym nawyk codziennego dbania o zęby metodami odpowiednimi do ich wieku, prowadzono naukę prawidłowej techniki szczotkowania zębów, przygotowywano dzieci do wizyt u stomatologa, a także włączano rodziców do działań profilaktycznych. Ponadto wszystkim dzieciom biorącym udział w Programie, których rodzice wyrazili na to zgodę, wykonano przegląd uzębienia wraz z określeniem liczby ubytków próchnicowych, zębów przeznaczonych do ekstrakcji, usuniętych i zdrowych.

Na realizację Programu w 2018 r. wydatkowano środki finansowe w wysokości **25.000,00 zł**.

Realizatorem programu był Polski Czerwony Krzyż Opolski Oddział Okręgowy – podmiot wybrany w drodze konkursu ofert.

Realizację Programu zapobiegania próchnicy i chorobom dziąseł u dzieci w wieku przedszkolnym pn. „Biały ząbek” na przestrzeni lat 2008-2018 obrazuje poniższa tabela:

Rok	Liczba dzieci biorących udział w programie	Efekty realizacji programu	Wydatkowane środki (zł)
2008	1.632	Brak danych	19.080,00
2009	1.449	u około 69,5 % populacji stwierdzono próchnicę	19.500,00
2010	819	u około 69 % populacji stwierdzono próchnicę	15.000,00
2011	806	u około 50 % populacji stwierdzono próchnicę	15.000,00
2012	812	u około 52 % populacji stwierdzono próchnicę	15.000,00
2013	866	u około 55 % populacji stwierdzono próchnicę	15.000,00
2014	880	u około 55,5 % populacji stwierdzono próchnicę	15.000,00
2015	922	u około 45 % populacji stwierdzono próchnicę, w tym 2 % wymaga leczenia chirurgicznego	15.000,00
2016	807	u około 40 % populacji stwierdzono próchnicę, w tym 5 % wymaga leczenia chirurgicznego	15.000,00
2017	1.733	u około 42 % populacji stwierdzono próchnicę, w tym 8 % wymaga leczenia chirurgicznego	24.922,43
2018	1.627	do leczenia 1.735 zębów mlecznych oraz 2 stałe 184 zęby mleczne do usunięcia u 560 dzieci wady zgryzu	25.000,00
Razem	12.353		193.502,43

W 2018 r. Program zrealizowany został w 40 przedszkolach z terenu miasta Opola. Objęto nim **1.627 dzieci**.

Od 2017 r. rozszerzona została grupa beneficjentów Programu o dzieci 6-letnie, które po przeprowadzonej reformie oświaty, nie poszły do klas pierwszych szkół podstawowych i pozostały w przedszkolach (przed 2017 r. Program skierowany był tylko do 5-latków). Do Programu włączono również przedszkola, które od 1 stycznia 2017 r. znalazły się w nowych granicach miasta Opola. Działania te umożliwiły udział w latach 2017-2018 większej liczby dzieci w Programie.

6. Program profilaktyczno-edukacyjny pn. „Badaj swoje piersi”

W związku z coraz częściej wykrywanym rakiem piersi, zachęca się wszystkie kobiety do wykonywania badań profilaktycznych w tym kierunku. Najprostszym z nich jest samobadanie piersi, które kobieta może wykonać samodzielnie. Stanowi ono najlepszą profilaktykę guzów piersi.

Większość nowotworów piersi jest wykrywana przez same kobiety podczas samodzielnego badania. Kobieta jest w stanie wykryć nawet niewielkie zmiany, które mogą być często nie zauważone podczas rutynowych badań lekarskich. Wielkość guza w momencie podjęcia

leczenia ma niezmiennie istotne znaczenie, gdyż od tego uzależniony jest dalszy przebieg leczenia.

Samobadanie oraz ocena gruczołów piersiowych powinno być regularną czynnością każdej kobiety. Ma ono na celu dokładne poznanie budowy piersi jak również zachodzących w nich zmian podczas cyklu miesięczkowego.

W ramach Programu zostały przeprowadzone spotkania edukacyjne dla młodych kobiet urodzonych w 2000 r. uczęszczających do opolskich szkół ponadpodstawowych w zakresie wczesnej wykrywalności raka gruczołu piersiowego oraz nauka samobadania piersi.

Na realizację Programu w 2018 r. wydatkowano środki finansowe w wysokości **15.000,00 zł**.

Realizatorem Programu była Anna Michalska, Elżbieta Michalska Grupowa Praktyka Pielęgniarek „HIGMED” sp. p. – podmiot wybrany w drodze konkursu ofert.

Realizację Programu profilaktyczno-edukacyjnego pn. „Badaj swoje piersi” na przestrzeni lat 2008-2018 obrazuje poniższa tabela:

Rok	Liczba uczniów biorących udział w programie	Wydatkowana kwota (zł)
2008	1.532	10.000,00
2009	1.459	10.200,00
2010	1.295	10.000,00
2011	1.280	12.000,00
2012	1.195	12.000,00
2013	1.192	12.000,00
2014	1.129	12.000,00
2015*	-	-
2016	998	12.000,00
2017	1.030	15.000,00
2018	1.069	15.000,00
Razem	12.179	120.200,00

* W 2015 r. Program profilaktyczno-edukacyjny pn. „Badaj swoje piersi” nie był realizowany (na ogłoszony konkurs ofert nie wpłynęła ani jedna oferta i pozostał on nierozstrzygnięty)

Ogółem w 2018 r. Programem objętych zostało **1.069 uczennic** z 16 szkół ponadpodstawowych z miasta Opola.

Podsumowanie:

Dane dotyczące zachorowalności i umieralności mieszkańców miasta Opola potwierdzają zasadność realizacji programów polityki zdrowotnej. Systematyczne wykonywanie badań przesiewowych stwarza bowiem możliwość diagnozy chorób we wczesnych stadiach rozwoju, co znacznie wpływa na prawdopodobieństwo szybkiego i całkowitego wyleczenia, a w rzeczywistości zmniejsza koszty związane z ewentualnym leczeniem i rehabilitacją pacjenta.

Na podstawie przedstawionych danych zauważa się duże zainteresowanie mieszkańców miasta Opola możliwością skorzystania z bezpłatnych badań specjalistycznych w ramach realizacji poszczególnych programów polityki zdrowotnej, a także akcji szczepień.

Istotnym uzupełnieniem działań profilaktycznych jest edukacja zdrowotna skierowana do wszystkich mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Systematyczne rozszerzanie zakresu realizowanych działań skierowanych do tej grupy wiekowej stanowi gwarancję wczesnego ukształtowania właściwych nawyków związanych z dbałością o własne zdrowie w późniejszym etapie życia.

Ponadto, w ramach akcji promujących zdrowy tryb życia:

- udzielono wsparcia Opolskiemu Oddziałowi Okręgowemu Polskiego Czerwonego Krzyża przy organizacji XXVI Ogólnopolskich Mistrzostw Pierwszej Pomocy Polskiego Czerwonego Krzyża poprzez ufundowanie 5 nagród i 1 pucharu dla zwycięskiego zespołu ratowniczego (19 maja 2018 r.),

- razem z Opolskim Oddziałem Okręgowym Polskiego Czerwonego Krzyża zorganizowano na terenie Państwowej Medycznej Wyższej Szkoły Zawodowej w Opolu VIII Międzyprzedszkolną Olimpiadę pod hasłem „Ruch i witaminki dla chłopczyka i dziewczynki” skierowaną do dzieci w wieku 5-6 lat – reprezentantów przedszkoli z terenu miasta Opola. W Olimpiadzie udział wzięło około 70 dzieci reprezentujących 14 przedszkoli. Dzieci brały udział w dyscyplinach sprawnościowych, w których musiały wykazać się wiedzą i umiejętnościami z zakresu zdrowego stylu życia (8 czerwca 2018 r.),

- udzielono wsparcia Regionalnemu Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Opolu poprzez ufundowanie 3 pucharów oraz 3 nagród dla zwycięskich szkół w organizowanym konkursie pn. „Młoda Krew Ratuje Życie” (7 września 2018 r.),

- zorganizowano w Stegu Arena akcję edukacyjno-szkoleniową pn. „Bezpieczne Opole” skierowaną do seniorów oraz młodzieży ze szkół ponadpodstawowych z terenu miasta Opola. Podczas części edukacyjnej przekazano uczestnikom wiedzę teoretyczną na temat udzielania pierwszej pomocy w nagłych przypadkach zatrzymania krążenia z użyciem defibrylatora AED, natomiast podczas części praktycznej uczestnicy spotkania mogli samodzielnie poćwiczyć udzielanie pierwszej pomocy na fantomach szkoleniowych. W akcji wzięło udział około 700 osób. Wydarzenie było podsumowaniem realizacji zadania pn. „Bezpieczne Opole – publiczny dostęp do defibrylacji”, w ramach którego zakupiono i zamontowano na obiektach użyteczności publicznej w mieście Opolu 10 defibrylatorów zewnętrznych AED (3 grudnia 2018 r.).